

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 20 mei 2025
Betreft Resultaten Evaluatieonderzoek Toegepast Onderzoek Organisaties
(TO2) over de periode 2020 t/m 2023

Geachte Voorzitter,

In de Visie op het Toegepast Onderzoek (Kamerstuk 32 637, nr. 68) heeft het kabinet toegezegd om de organisaties voor toegepast onderzoek (TO2)¹ elke vier jaar te evalueren op kwaliteit en impact van het onderzoek en op de vitaliteit van de instituten. Hiernaast dienen rijksbijdragen periodiek geëvalueerd te worden op doeltreffendheid en doelmatigheid².

De vorige evaluatie vond plaats in de jaren 2020 en 2021 (rapportage op 29 april 2021) en richtte zich op de periode 2016-2019 (Kamerstuk 32 637, nr. 453). De afgelopen tijd zijn de TO2-instellingen opnieuw geëvalueerd, over de jaren 2020-2023, waarvoor ik op 15 december 2024³ de evaluatiecommissie TO2 heb ingesteld. Deze evaluatiecommissie is ondersteund door de bureaus Dialogic, Technopolis en SEO Economisch Onderzoek. Op 29 april 2025 heeft deze commissie haar rapporten aan mij aangeboden.

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) als verantwoordelijk minister voor Wageningen Research, de rapporten toe. Het gaat daarbij om vijf instellingsrapporten (één per TO2), een econometrisch rapport getiteld *'Toegepast onderzoek voor en met bedrijven - de impact van toegepast onderzoek organisaties (TO2's) op het bedrijfsleven'* en het overkoepelend rapport over de gehele TO2-portfolio getiteld *'Toegepast onderzoek voor de toekomst - Voor maatschappelijke missies en versterking concurrentievermogen'*.

Aanpak TO2-evaluatie

¹ De toegepast onderzoeksorganisaties of TO2-instellingen zijn de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO), de Stichting Wageningen Research (WR), het Koninklijk Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR), Deltares en het Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN). Deze instituten werken samen in de TO2-federatie.

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0039429/2023-09-26/#Hoofdstuk4> en <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2024-01-01/#Hoofdstuk4>

³ Besluit van de Minister van Economische Zaken van 15 december 2024, nr. WJZ/95845996, houdende instelling van de Evaluatiecommissie Toegepaste Onderzoek Organisaties (TO2) 2024-2025

De evaluatiecommissie, onder voorzitterschap van prof. dr. Stan Gielen, is tot de bevindingen en aanbevelingen gekomen op basis van aangeleverde kwantitatieve informatie, zelfevaluaties, audits en evaluaties van eerdere externe commissies. Ook heeft de commissie elke TO2-instelling bezocht waarbij is gesproken met het management, medewerkers en stakeholders van elke TO2-instelling. De aanpak hiervoor is beschreven in het Evaluatie- en Monitoringskader Toegepast Onderzoek dat specifiek voor de evaluatie van TO2-instellingen is ontwikkeld⁴. Hiernaast heeft de commissie aanvullende vragen beantwoord die voor deze evaluatie waren meegegeven, en heeft ze de rijksbijdrage geëvalueerd. Ik ben de evaluatiecommissie zeer erkentelijk voor haar werk.

Uitkomsten en aanbevelingen

Uit de rapporten blijkt onder meer dat over de hele linie de kwaliteit en impact van het werk van de instellingen goed tot zeer goed is, en op onderdelen tot de wereldtop van het betreffende vakgebied behoort. De evaluatiecommissie constateert dat met deze kennis en kunde de TO2-instellingen een belangrijke bijdrage leveren aan de maatschappij en de innovatiekracht en de concurrentiepositie van ons bedrijfsleven. Verder wordt bevestigd dat de TO2-instituten een belangrijke en onmisbare rol in de het Nederlandse kennisecosysteem vervullen. De vitaliteit van de TO2-instellingen wordt over het algemeen goed bevonden, maar er wordt wel geconstateerd dat dit onder druk staat vanwege financiële uitdagingen. De evaluatiecommissie concludeert dat de rijksbijdrage aan de instituten doeltreffend en doelmatig is ingezet.

De rapporten bevatten naast aanbevelingen aan elk van de instellingen ook aanbevelingen aan de overheid. De evaluatiecommissie kaart daarin enkele onderwerpen aan die van belang zijn voor het goed blijven functioneren van de instituten, zoals de financiering van onderzoeksfaciliteiten waarvoor op dit moment een structurele oplossing ontbreekt. Een ander knelpunt is de financiële druk op de TO2-instituten in het algemeen (o.a. door stijgende kosten en inflatie), waardoor de uitvoering van hun taken in het gedrang kan komen. De commissie beveelt de overheid en de TO2-instituten gezamenlijk aan om te reflecteren op hoe de doelen en taken van de instituten nog beter aangesloten kunnen worden op toekomstige ontwikkelingen.

Ik vind het belangrijk om te reageren op de geïdentificeerde knelpunten en voorgestelde aanbevelingen op een manier die recht doet aan het werk van de evaluatiecommissie. Dat vergt onder andere afstemming met alle betrokken departementen. Daarom zal ik mijn reactie later dit jaar toesturen. Ik acht het echter van belang dat u eerder al kennis kunt nemen van de rapporten en stuur ze u daarom nu toe.

Tot slot

Op mijn verzoek stellen alle vijf TO2-instellingen op dit moment elk een nieuw strategisch plan op voor de periode 2026-2029, en een gezamenlijk strategisch kader van de TO2-federatie. Voor Wageningen Research, die zijn strategische plan 2025-2028 al heeft opgesteld, zal de uitkomst van deze evaluatie worden

⁴ <https://www.rathenau.nl/nl/kennis-en-innovatie-voor-transities/protocol-voor-de-monitoring-en-evaluatie-van-de-toegepast>

meegenomen in een addendum op het strategische plan van WUR. Ik streef ernaar om uiterlijk in het derde kwartaal van dit jaar een reactie te geven op zowel de evaluatie als op de nieuwe strategische plannen van de instellingen en het strategisch kader van de TO2-federatie.

Dirk Beljaarts
Minister van Economische Zaken